

Zasady oceniania uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi (SPE)

Ogólne zasady oceniania

- 1. Indywidualizacja procesu oceniania:**
  - uwzględnianie specyficznych trudności ucznia, jego mocnych stron oraz możliwości psychofizycznych.
- 2. Dostosowanie form i metod:**
  - ocenianie powinno uwzględniać specjalne potrzeby ucznia, np. w zakresie treści, sposobu komunikacji czy narzędzi.
- 3. Kształtujący charakter oceniania:**
  - ocena powinna wspierać rozwój ucznia, wskazywać postępy i motywować do dalszej pracy, a nie jedynie oceniać końcowy wynik.
- 4. Zapewnienie równych szans:**
  - tworzenie warunków umożliwiających każdemu uczniowi realizację podstawy programowej w sposób dostosowany do jego potrzeb.
- 5. Uwzględnienie ograniczeń wynikających z niepełnosprawności:**
  - unikanie dyskryminacji poprzez stosowanie standardowych kryteriów wobec uczniów, których niepełnosprawność ogranicza możliwość ich spełnienia.

Uczeń ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi to:

- **uczeń posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego** – na podstawie tego orzeczenia oraz ustaleń zawartych w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym,
- **uczeń posiadający orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania** – na podstawie tego orzeczenia;
- **uczeń posiadający opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się lub inną opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, wskazującą na potrzebę takiego dostosowania** – na podstawie tej opinii;
- **uczeń nieposiadający orzeczenia lub opinii wymienionych w pkt 1–3, który jest objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole** – na podstawie rozpoznania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych ucznia dokonanego przez nauczycieli i specjalistów;
- **uczeń posiadający opinię lekarza o ograniczonych możliwościach wykonywania przez ucznia określonych ćwiczeń fizycznych na zajęciach wychowania fizycznego** – na podstawie tej opinii.

1. Podstawa programowa kształcenia ogólnego dotyczy wszystkich uczniów. Dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym opracowywana jest odrębna podstawa programowa.
2. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi korzystają z tych samych podręczników, co ich rówieśnicy w tej samej klasie, a także z dodatkowych pomocy dydaktycznych przygotowanych przez nauczyciela. Uczniowie mogą używać podręczników lub materiałów edukacyjnych zatwierdzonych przez MEiN, dostosowanych do ich potrzeb edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, uwzględniających ograniczenia wynikające z niepełnosprawności.
3. Każdy uczeń, który posiada orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, ma opracowany Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny (IPET).
4. Na podstawie orzeczenia wydanego przez publiczną poradnię psychologiczno-pedagogiczną, nauczyciel ma obowiązek dostosować wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia w zakresie rozwoju oraz edukacji.
5. Dostosowanie wymagań do psychofizycznych możliwości ucznia nie polega na ich obniżeniu, lecz dotyczy głównie odpowiedniego doboru metod i form pracy z uczniem.
6. Dostosowanie wymagań nie prowadzi do obniżenia wymagań określonych w podstawie programowej.
7. Celem dostosowania wymagań jest umożliwienie uczniowi przyswajania treści nauczania zgodnie z jego możliwościami, uwzględniając jednocześnie trudności, z jakimi się zmagają.
8. Zakres dostosowania stwarza uczniowi szansę na zdobywanie wiedzy i umiejętności na danym etapie nauczania, a także przygotowuje go do sprostanania wymaganiom na kolejnym etapie edukacyjnym.
9. Uczniowie posiadający opinię lub orzeczenie o kształceniu specjalnym są oceniani zgodnie z WSO, w skali ocen od 1 do 6, z uwzględnieniem ich indywidualnych potrzeb oraz możliwości.

DOSTOSOWANIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH ORAZ FORM I METOD PRACY DO INDYWIDUALNYCH POTRZEB UCZNIÓW ZE SPECJALNYMI POTRZEBAMI EDUKACYJNYMI

Definicja dostosowania dla ucznia

Dostosowanie to modyfikacja treści, metod, form pracy oraz warunków nauki i oceniania, dostosowana do:

- Możliwości psychofizycznych ucznia.
- Specyficznych trudności w uczeniu się.
- Mocnych stron ucznia i jego indywidualnych predyspozycji.

Dostosowanie nie oznacza obniżania wymagań edukacyjnych, lecz umożliwienie uczniowi osiągnięcia sukcesu edukacyjnego na miarę jego możliwości.

Przy wystawianiu ocen uwzględnia się:

- samodzielność w realizacji zadania oraz włożony wysiłek,
- stopień przyswojenia treści z podstawy programowej i poziom osiągniętych umiejętności,
- motywację i zaangażowanie ucznia,
- zainteresowanie przedmiotem oraz metody poszukiwania wiedzy.

Zasady oceniania uczniów niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o kształceniu specjalnym:

- ocena bardzo dobra lub celująca przyznawana jest uczniowi, który opanuje treści wykraczające poza wymagania podstawowe.
- ocena dobra jest przyznawana uczniowi, który opanował treści zawarte w wymaganiach podstawowych.
- ocena dostateczna otrzymuje uczeń, którego wiedza jest poniżej poziomu podstawowego.
- ocena dopuszczająca jest przyznawana uczniowi, który ma trudności w opanowaniu wymagań podstawowych z powodów niezależnych od niego, a także uczniowi, który wymaga stałej pomocy nauczyciela, wykazując fragmentaryczną wiedzę i niski poziom umiejętności.
- ocena niedostateczna przyznawana jest uczniowi, który nie jest w stanie wykonać zadań o podstawowym stopniu trudności, nawet przy pomocy nauczyciela, a jego braki w wiedzy i umiejętnościach uniemożliwiają dalszą naukę.
- w wyjątkowych sytuacjach, uwzględniając ograniczenia wynikające z dysfunkcji ucznia, może on otrzymać ocenę wyższą o jeden stopień niż wynika to z ogólnych kryteriów oceniania, jako nagrodę za wkład pracy.
- za sprawdzian obejmujący ten sam materiał, ale przedstawiony w zmienionej formie, uczeń może otrzymać ocenę dobrą lub bardzo dobrą.

Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Wobec ucznia należy wprowadzić następujące dostosowania wymagań edukacyjnych:

- sposób sprawdzania i egzekwowania wiedzy powinien być dostosowany do możliwości psychofizycznych ucznia, wynikających z orzeczenia oraz ustaleń zawartych w IPET i WOPFU;
- w procesie oceniania konieczne jest indywidualne podejście do każdego ucznia;
- ważne jest, aby skupiać się na postępach ucznia, a nie tylko na końcowych efektach;
- uczeń z niepełnosprawnością intelektualną przystępuje do kartkówek, sprawdzianów, testów i prac klasowych, które są dostosowane do jego możliwości oraz umiejętności psychofizycznych;
- w pracach pisemnych warto stosować więcej zadań typu zamkniętego i wyboru, zamiast otwartych, które wymagają werbalizacji myśli;
- polecenia powinny być jasne i prosto sformułowane, należy unikać złożonych instrukcji, a także zawsze upewnić się, czy uczeń rozumie polecenie;
- poziom graficzny i ortograficzny pisma ucznia zazwyczaj nie podlega ocenie;
- należy przygotować wystarczającą liczbę zadań, aby uczeń miał możliwość zakończenia sprawdzianu w tym samym czasie co reszta klasy, lub wydłużyć czas, jeśli pracuje wolniej;
- w przedmiotach, które sprawiają uczniowi trudności w percepcji i zrozumieniu, ocenie powinien podlegać przede wszystkim wkład pracy, a nie tylko końcowy rezultat;
- uczniom, którzy mają trudności z samodzielną pracą, ale przygotowawali się do sprawdzianu, należy udzielać odpowiedniego wsparcia;
- ocenie podlega również systematyczność pracy ucznia;
- w codziennej pracy można stosować ocenę opisową, która wspiera ucznia w jego wysiłkach, a także nagradzać za aktywność, szczególnie tę samodzielną i związaną z tematem lekcji;
- nauczyciel może również umożliwić uczniowi uzyskanie ocen za prace dodatkowe.
- oceny powinny koncentrować się na możliwościach, mocnych stronach ucznia oraz na postępach w rozwoju kompetencji, zawsze uwzględniając indywidualne potrzeby ucznia.

Uczeń słabo widzący

Wobec ucznia należy wprowadzić następujące dostosowania wymagań edukacyjnych:

- sposób weryfikacji wiedzy należy dostosować do zdolności percepcyjnych dziecka;
- odpowiednie usytuowanie dziecka w sali (zapobiegające odbłaskom pojawiającym się w pobliżu okien, zapewniające odpowiednie oświetlenie i widoczność);
- udostępnianie materiałów (np. testów sprawdzających wiedzę) w powiększonej wersji;

- uwzględnianie trudności dziecka związanych z większym zużyciem energii na interpretację informacji uzyskanych wzrokowo, np. podczas czytania i pisanie;
- wydłużenie czasu na realizację zadań wymagających zaangażowania receptorów wzrokowych (ćwiczenia z ograniczonym czasem mogą nie w pełni odzwierciedlać wiedzę i umiejętności dziecka);
- dodawanie werbalnych komentarzy do treści zapisanych na tablicy, prezentowanych ilustracji, plansz itp., aby nieczytelne informacje były dostępne także w formie słuchowej;
- indywidualne dopasowanie kryteriów oceniania prac pisemnych;
- w geometrii wymaganie prostszych konstrukcji z ograniczoną liczbą linii pomocniczych oraz wykonywanie rysunków na kartkach większego formatu;
- umożliwienie korzystania z szerokiej gamy pomocy (optycznych, graficznych, dotykowych, lupa, powiększalnik, tablet graficzny);
- zezwolenie na korzystanie z nagrań lektur szkolnych, tzw. audiobooków;
- częste zadawanie pytania „co widzisz?”, aby sprawdzić i uzupełnić odpowiedzi słowne;
- przy ocenianiu osiągnięć ucznia z wadą wzroku należy szczególnie uwzględniać jego własną aktywność, zaangażowanie i stosunek do obowiązków szkolnych (systematyczność, odpowiedzialność, staranność).

Uczeń słabo słyszający

Wobec ucznia należy wprowadzić następujące dostosowania wymagań edukacyjnych:

- sposób sprawdzania wiedzy powinien być dostosowany do percepcyjnych możliwości dziecka;
- podczas sprawdzania wiedzy należy używać prostych poleceń i krótkich zdań, zwracając uwagę, czy uczeń poprawnie zrozumiał instrukcję, a w razie trudności udzielać dodatkowych wyjaśnień, nawet posługując się przykładami;
- warto pomagać uczniowi w wyborze materiału do nauki, dzieląc go na mniejsze fragmenty do sprawdzenia;
- należy zapewnić odpowiednie oświetlenie w klasie oraz wyznaczyć miejsce dla ucznia w pierwszych ławkach, najlepiej w pobliżu okna;
- uczeń, będąc blisko nauczyciela, może słuchać jego wypowiedzi i jednocześnie odczytywać mowę z jego ust;
- warto umożliwić uczniowi obracanie się w kierunku innych kolegów odpowiadających na lekcji, co ułatwi mu lepsze zrozumienie ich wypowiedzi;
- nauczyciel, mówiąc do klasy, powinien stać blisko ucznia, zwrócony twarzą w jego stronę, unikając chodzenia po klasie czy odwracania się do tablicy, aby uczeń mógł lepiej odczytać mowę z ust;
- należy mówić do ucznia wyraźnie, używając normalnego tonu głosu i intonacji, unikając gwałtownych ruchów głowy oraz nadmiernej gestykulacji;
- ważne jest utrzymanie ciszy i spokoju w klasie, eliminowanie hałasu, np. przez zamykanie okien przy ruchliwej ulicy, unikanie szeleszczenia papierem czy przesuwania krzeseł, ponieważ te zakłócenia mogą utrudniać naukę także uczniom z aparatami słuchowymi;

- nauczyciel powinien ocenić, czy polecenia skierowane do całej klasy są właściwie rozumiane przez ucznia z niedosłuchem, a w przypadku trudności zapewnić mu dodatkowe wyjaśnienia lub zmienić sposób sformułowania instrukcji;
- uczeń z niedosłuchem powinien siedzieć w ławce obok kolegi, który będzie mu pomagał, np. otwierając książkę, wskazując ćwiczenia czy pozwalając przepisać notatki;
- w trakcie lekcji warto jak najczęściej korzystać z pomocy wizualnych i tablicy, np. zapisując temat lekcji;
- ocenianie wypowiedzi pisemnych ucznia należy indywidualizować, błędy w pisowni oceniając opisowo i udzielając wskazówek do ich poprawy, nie powinny one stanowić jedynego kryterium oceny; błędy wynikające z niedosłuchu nie powinny obniżać oceny za pracę;
- konieczne jest aktywizowanie ucznia do rozmowy, poprzez zadawanie prostych pytań oraz wspieranie jego odpowiedzi gestami, mimiką twarzy lub uzupełniając słowami;
- nauczyciel powinien często zwracać się do ucznia z niedosłuchem, zadając pytania, nie po to, aby ocenić jego wypowiedzi, ale aby zmobilizować go do koncentracji i ułatwić zrozumienie materiału;
- przy ocenianiu prac pisemnych ucznia należy uwzględniać, że błędy wynikające z niedosłuchu nie powinny obniżać ogólnej oceny pracy;
- w razie potrzeby należy umożliwić uczniowi czytanie jedynie kluczowych rozdziałów lektury;
- przy ocenie osiągnięć ucznia z wadą słuchu szczególnie docenia się jego zaangażowanie, wkład pracy oraz podejście do obowiązków szkolnych (systematyczność, odpowiedzialność, precyzyjność).

Uczeń z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją

Wobec ucznia należy wprowadzić następujące dostosowania wymagań edukacyjnych:

- dostosować tempo pracy do zdolności ucznia;
- nie wzywać do odpowiedzi, jeśli ma trudności z poruszaniem się;
- udostępnić dodatkowe materiały, np. kopie notatek;
- umiejscowić ucznia w klasie w takiej ławce, która zapewnia wygodę i łatwy dostęp do niego;
- ocena treści wypowiedzi pisemnej, a nie estetyki pisma, w przypadku afazji;
- formułowanie krótkich, prostych komunikatów, upewniając się, że uczeń prawidłowo zrozumiał przekaz werbalny, a także teksty, które samodzielnie czyta;
- akceptowanie odpowiedzi w formie niepełnych zdań;
- wydłużenie czasu na odpowiedź ustną;
- uwzględnianie trudności z wymową i artykulacją podczas wypowiedzi;
- akceptowanie gestów oraz mimiki, które dziecko używa do komunikacji;
- umożliwienie uzupełniania odpowiedzi ustnych za pomocą zapisu;
- uwzględnienie trudności w zapamiętywaniu informacji podanych w formie ustnej;
- indywidualizacja form sprawdzania wiedzy i umiejętności ucznia w zależności od jego preferencji;

- kontrolowanie i wyjaśnianie nowych, abstrakcyjnych pojęć związanych z przedmiotową wiedzą;
- ocenianie i sprawdzanie wiedzy w mniejszych częściach materiału;
- wydłużenie czasu na opanowanie nowych słów i struktur gramatycznych podczas nauki języków obcych;
- tworzenie spokojnej atmosfery podczas wypowiedzi ustnych;
- indywidualizacja procesu oceniania.

Uczeń z niepełnosprawnością ruchową

Wobec ucznia należy wprowadzić następujące dostosowania wymagań edukacyjnych:

- nauczyciel danego przedmiotu ocenia postępy edukacyjne ucznia z niepełnosprawnością w kontekście stopnia realizacji dostosowanego programu nauczania;
- prace pisemne z języka polskiego są oceniane głównie pod kątem poprawności stylistycznej i gramatycznej, błędy ortograficzne są zaznaczane, lecz nie mają decydującego wpływu na ocenę;
- prace pisemne z przedmiotów innych niż język polski oceniane są pod kątem zawartych w nich informacji i treści., błędy ortograficzne, gramatyczne i językowe nie wpływają na ocenę;
- uczeń z niepełnosprawnością ruchową ma prawo do odpowiedzi ustnej, jeśli wolniejsze tempo pisania utrudnia mu płynne wykonywanie zadań podczas sprawdzianu lub kartkówki, w takim przypadku uczeń odpowiada na koniec lekcji, obejmującej dany materiał, lub ustala z nauczycielem inny termin;
- podczas kartkówek uczeń z niepełnosprawnością ma wydłużony czas na pisanie, dostosowany do jego potrzeb;
- przy ustalaniu oceny z wychowania fizycznego, techniki, plastyki i muzyki, w przypadku uczniów z niepełnosprawnością, należy uwzględnić wysiłek włożony przez ucznia w realizację obowiązków wynikających ze specyfiki tych przedmiotów;
- należy umożliwić uczniowi wyrównywanie braków po okresie nieobecności, dając możliwość zaliczania materiału w częściach;
- stosować ułatwienia "techniczne" podczas pisania (dla dzieci z niedowładami spastycznymi rąk, problemami z motoryką małą, mimowolnymi ruchami) – np. pisanie na większym formacie, grubszym mazakiem, używanie specjalnych nakładek na ołówki lub długopis;
- gdy trudności w pisaniu są znaczne, należy zezwolić na korzystanie z pomocy (komputer, klocki literowe, kartoniki z literami, sylabami, wyrazami);
- sprawdzanie wiadomości należy podzielić na mniejsze części materiału do zaliczenia lub zmniejszyć liczbę zadań, aby uczeń miał szansę udzielić poprawnych odpowiedzi;
- należy pamiętać, że odpowiedzi ustne mogą być bardziej miarodajnym wskaźnikiem umiejętności ucznia niż prace pisemne.

Uczeń z autyzmem lub zespołem Aspergera

Wobec ucznia należy wprowadzić następujące dostosowania wymagań edukacyjnych:

- minimalizowanie zakłócających bodźców zewnętrznych (redukcja hałasu, nadmiaru bodźców wzrokowych);
- zapewnienie stabilnego miejsca w klasie, najlepiej w przednich ławkach, z pomocą nauczyciela wspomagającego;
- przy ocenianiu wiedzy warto stosować testy zamiast formy opisowej;
- dostosowanie metod nauczania, sposobów oceniania (ocenianie z różnych perspektyw) oraz sposobów sprawdzania wiedzy do indywidualnych potrzeb ucznia;
- w razie potrzeby podczas wypowiedzi ustnych pomocne będą dodatkowe pytania;
- wspieranie ucznia w rozwijaniu umiejętności z zakresu „funkcji wykonawczych”, takich jak zdolności organizacyjne i strategie uczenia się;
- ocena powinna opierać się na tzw. pozytywnych wzmocnieniach — pochwałach, nagrodach, budowaniu pozytywnej relacji;
- wprowadzanie nowych pojęć, terminów czy materiału abstrakcyjnego w możliwie jak najbardziej przystępny sposób;
- stosowanie różnych form sprawdzania wiedzy i umiejętności ucznia, dopasowując je do jego potrzeb (np. przygotowywanie indywidualnych kart pracy, testów z lukami do uzupełnienia, testów wyboru itp.);
- uwzględnienie trudności związanych z poziomem graficznym;
- używanie krótkich, zrozumiałych poleceń i jednoznacznych instrukcji;
- przy ocenianiu warto wziąć pod uwagę wysoki poziom stresu ucznia;
- oceniając, należy oddzielić trudności wynikające z zaburzeń od innych czynników;
- dostosowanie struktury sprawdzianów i zadań do możliwości ucznia;
- nie karać ucznia, który nie jest przygotowany do lekcji z powodu braku zapisanych informacji, w takiej sytuacji należy umożliwić wykonanie zadania lub zaliczenie w innym terminie;
- w razie potrzeby wydłużenie czasu na sprawdzianach lub zmniejszenie liczby zadań;
- wspieranie rozwoju społeczno-emocjonalnego poprzez przypomnienie zasad obowiązujących w klasie.

Ocena postępów ucznia powinna uwzględniać nie tyle wynik, co wysiłek i zaangażowanie w pracę.

Uczeń niedostosowany społecznie lub zagrożony niedostosowaniem

Wobec ucznia należy wprowadzić następujące dostosowania wymagań edukacyjnych:

- w miarę możliwości dostrzegać i nagradzać „plusem” lub pochwałą słowną każdy przejaw aktywności ucznia;
- należy oceniać zaangażowanie oraz wkład pracy ucznia w lekcji;
- pozytywnie oceniać zachowania wspierające innych;

- podczas oceniania odpowiedzi ustnej śledzić tok myślenia ucznia i dawać mu szansę na poprawienie błędów;
- angażować ucznia w pracę grupową i doceniać jego współpracę z innymi oraz wywiązywanie się z powierzonych mu zadań;
- aby zmotywować ucznia, zadawać pytania z mniejszych fragmentów materiału;
- zapobiegać niewłaściwym zachowaniom poprzez wdrażanie działań o charakterze psychoprofilaktycznym;
- umożliwić uczniowi nadrobienie zaległości programowych.

SPECYFICZNE TRUDNOŚCI W UCZENIU SIĘ

Dysgrafia

Dostosowanie wymagań odnosi się do formy sprawdzania wiedzy, a nie do treści.

- wymagania merytoryczne dotyczące oceny pracy pisemnej powinny być równe tym, które obowiązują innych uczniów;
- różnicowanie ocen za prace pisemne, tak aby jakość pisma nie wpływała na ogólną ocenę pracy;
- sprawdzanie pracy może przyjąć formę alternatywną, np. jeśli nauczyciel nie jest w stanie odczytać pracy ucznia, może poprosić go o samodzielne przeczytanie lub przeprowadzić ustną ocenę z danego materiału;
- zachęcanie ucznia do pisania drukowanymi literami lub korzystania z komputera;
- indywidualne podejście do oceniania.

Dysortografia

Dostosowanie wymagań dotyczy sposobu sprawdzania wiedzy, a nie treści:

- regularne sprawdzanie ćwiczeń wykonywanych samodzielnie przez ucznia;
- indywidualizacja kryteriów oceny prac pisemnych pod względem poprawności ortograficznej, z naciskiem na ich wartość merytoryczną, a nie ortograficzną;
- wydłużenie czasu na wykonanie prac pisemnych, aby uczniowi umożliwić dokonanie autokorekty zapisu i zachowanie czytelności, jeśli to możliwe;
- dopuszczenie większej liczby błędów ortograficznych na sprawdzianach (decyzja nauczyciela);
- dostosowanie wymagań dotyczy głównie formy sprawdzania i oceniania wiedzy, ale w żadnym przypadku dysortografia nie zwalnia ucznia z nauki ortografii i gramatyki;
- indywidualizacja procesu oceniania.

Dysleksja

Dostosowanie wymagań odnosi się do metody sprawdzania wiedzy, a nie do jej treści:

- ograniczyć zakres lektur do rozdziałów kluczowych w kontekście omawianego tematu;
- zezwalać na korzystanie z nagrań dźwiękowych, a w wyjątkowych przypadkach także z ekranizacji, jako uzupełnienie samodzielnie przeczytanych części książki;
- monitorować poziom zrozumienia samodzielnie przeczytanych przez ucznia poleceń, szczególnie podczas testów;
- z uwagi na wolniejsze tempo czytania lub/i pisania, zmniejszyć liczbę zadań (poleceń) do wykonania w czasie przeznaczonym dla całej klasy lub wydłużyć czas pracy ucznia;
- ograniczyć teksty do przeczytania i napisania na lekcji do niezbędnych notatek, które nie znajdują się w podręczniku;
- pisemne sprawdziany powinny obejmować jedynie sprawdzane zagadnienia, warto stosować testy wyboru, zdania do uzupełnienia, teksty z lukami – pomoże to uczniowi skupić się na konkretnym temacie, a nie na poprawności pisowni;
- zaletą jest preferowanie odpowiedzi ustnych, sprawdzanie wiedzy powinno odbywać się często i dotyczyć krótszych partii materiału, pytania powinny być jasne i precyzyjne;
- złagodzić wymagania w zakresie języków obcych, uczeń, który ma trudności z opanowaniem ojczystego języka, zwykle zмага się także z mówieniem, rozumieniem, czytaniem i pisanem w języku obcym;
- unikać nieoczekiwanego wywoływania do odpowiedzi, gdy to możliwe, poinformować ucznia wcześniej (na przerwie lub na początku lekcji), że będzie pytany, pozwoli to uczniowi przygotować się, skupić oraz opanować stres, który może blokować jego odpowiedź.

Dyskalkulia

- nie obniżać ogólnej oceny za możliwe błędy rachunkowe czy nieprecyzyjne zapisy wpływające na ostateczny wynik pracy ucznia;
- skupiać się na poprawności procesu myślenia, a nie jedynie na dokładności końcowego rezultatu;
- zezwolić na zastosowanie indywidualnej metody rozwiązywania zadań;
- zmniejszyć stopień trudności zadań do samodzielnego rozwiązania (w tym prac domowych), a także umożliwić wybór zadań o różnym poziomie trudności w trakcie sprawdzianów;
- wprowadzać częstsze kartkówki obejmujące mniejsze fragmenty materiału, zamiast prac klasowych dotyczących całego działu;
- umożliwić ustne wyjaśnienie wykonanych działań podczas rozwiązywania zadań wymagających wielu obliczeń;
- wprowadzić alternatywne metody obliczania;
- monitorować stopień zrozumienia treści zadań samodzielnie przeczytanych przez ucznia, podawać uproszczone instrukcje, a w razie potrzeby udzielać wyjaśnień i wsparcia;

- unikać nagłego wywoływania ucznia do odpowiedzi ustnych sprawdzających wiedzę z nowych zagadnień matematycznych;
- okazywać zrozumienie, życzliwość i tworzyć atmosferę pełnej akceptacji, aby zmniejszyć napięcie emocjonalne, które może wpływać na właściwe przyswajanie wiedzy.

Uczeń z obniżonymi możliwościami intelektualnymi

- w ocenianiu należy uwzględnić obowiązującą opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, która szczegółowo wskazuje sposób dostosowania i sprawdzania wiedzy w poszczególnych przedmiotach;
- czynnikiem branym pod uwagę w ocenie jest zaangażowanie ucznia oraz jego motywacja; w szczególnych przypadkach należy skierować ucznia na odpowiednią drogę myślenia, szczególnie u tych, którzy mają trudności z uogólnianiem i samodzielnym przyswajaniem wiedzy;
- należy uwzględnić wolniejsze tempo pracy ucznia, wydłużając czas przeznaczony na realizację sprawdzianów;
- ocenianie powinno dotyczyć mniejszych partii materiału, mniej skomplikowanych zadań o niższym stopniu trudności;
- ze względu na trudności w przypominaniu sobie wcześniej przyswojonych treści, konieczne jest częste powtarzanie materiału oraz bieżące sprawdzanie wiedzy z mniejszych porcji materiału;
- należy wydłużyć czas potrzebny uczniowi na przeczytanie lektury szkolnej;
- zadawać proste pytania i podawać polecenia w uproszczony sposób, odnosząc się do obrazowych przykładów;
- regularnie podchodzić do ucznia w trakcie samodzielnej pracy, oferując dodatkowe wsparcie i wyjaśnienia;
- w miarę potrzeby należy umożliwić uczniowi dokończenie niektórych prac w domu, które zaczęły się na lekcji;
- dyktanda powinny być przeprowadzane indywidualnie i w wolniejszym tempie, ponieważ uczniowie często nie nadążają za grupą;
- zapewnienie większej ilości czasu na przyswajanie materiału.

Uczeń z ADHD, zaburzeniami emocji i zachowani, z nadpobudliwością ruchową oraz zaburzeniami koncentracji uwagi

- posadzić ucznia z dala od okna i innych źródeł zakłóceń;
- nie zniechęcać ani nie eliminować ucznia za pierwszą błędną odpowiedź;
- nie przeprowadzać odpytywania w chwilach silnego pobudzenia emocjonalnego;
- wyznaczać uczniowi jasny cel oraz określone działania do podjęcia;

- dzielić zadania na mniejsze, łatwiejsze do wykonania etapy;
- sposób oceniania wiedzy powinien być dostosowany do percepcji ucznia;
- należy pamiętać, że poważne trudności emocjonalne i zachowawcze wpływają na zapamiętywanie oraz późniejsze przywoływanie przyswojonej wiedzy;
- należy oceniać wartość merytoryczną prac, a nie zachowanie ucznia;
- pomagać uczniowi skoncentrować się na jednej czynności na raz;
- wydawać jasne i precyzyjne polecenia (pojedyncze polecenie na raz);
- zmniejszać objętość zadań, dzieląc je na mniejsze części;
- sprawdzać stopień zrozumienia przyswajanego materiału;
- dzielić długie sprawdziany na mniejsze części lub wydłużyć czas na odpowiedź;
- regularnie przypominać o terminach sprawdzianów;
- często komentować postępy ucznia;
- ograniczać testy obejmujące zbyt szeroki zakres materiału, jeśli to możliwe;
- zastosować indywidualne podejście w ocenianiu;
- nie karać ucznia za objawy nadmiernej aktywności;
- przy ocenie osiągnięć ucznia, szczególnie doceniać jego samodzielną aktywność i zaangażowanie, a także podejście do obowiązków szkolnych (systematyczność, odpowiedzialność, staranność).

Uczeń z niepowodzeniami edukacyjnymi

- umożliwić uczniowi nadrobienie zaległości programowych;
- przeprowadzać odpytywanie z mniejszych fragmentów materiału;
- zważywszy na trudności ucznia, zadawać mniejszą liczbę zadań domowych i o prostszej formie, ale regularnie je sprawdzać;
- konstruować sprawdziany w taki sposób, aby uczeń wiedział, jaka ocena jest przypisana do każdego zadania;
- dawać uczniowi możliwość zdobywania dodatkowych ocen (referaty, dodatkowe zadania, projekty itp.);
- jeśli to możliwe, pozwolić uczniowi zdawać wybrane fragmenty materiału;
- stosować ocenę opisową, w której uwzględnia się nawet niewielkie postępy ucznia oraz rodzaj popełnianych błędów i sposób ich korekty;
- ocena osiągnięć ucznia powinna obejmować nie tylko rezultaty, ale także wysiłek włożony w pracę, zaangażowanie oraz drobne postępy;
- częściej sprawdzać zeszyty ucznia, ustalić sposób poprawy błędów, dbać o ich staranne poprowadzenie, oceniać poprawność i sposób wykonania zadań;
- w ocenie pracy ucznia uwzględniać poprawność toku rozumowania, a nie tylko dokładność końcowego wyniku.

Uczeń z chorobą przewlekłą

Przy ocenianiu ucznia z przewlekłą chorobą należy przede wszystkim dostosować metody sprawdzania wiedzy do jego obecnego stanu zdrowia.

- zapewnienie poczucia bezpieczeństwa zarówno psychicznego, jak i fizycznego;
- należy wziąć pod uwagę rodzaj choroby, przyjmowane leki, które mogą powodować określone trudności w funkcjonowaniu w szkole;
- z uwagi na trudności związane z wolniejszym tempem procesów poznawczych, należy dostosować formy oceniania wiedzy do możliwości ucznia;
- pomoc w pokonywaniu trudności, nauka nowych umiejętności, budowanie pozytywnej atmosfery i przyjaznych relacji w klasie;
- traktowanie chorego ucznia jako pełnoprawnego członka społeczności klasowej;
- indywidualizacja procesu oceniania;
- przy ocenie postępów ucznia szczególnie doceniać jego aktywność, zaangażowanie oraz stosunek do obowiązków szkolnych (systematyczność, odpowiedzialność, precyzyjność).

Uczeń zdolny

Pracując z uczniem uzdolnionym, należy regularnie i na bieżąco śledzić postęp w rozwoju jego umiejętności.

- indywidualne podejście w ocenie;
- stawianie przed uczniem wyzwań problemowych;
- docenianie regularności, ciekawości intelektualnej;
- ocena ucznia powinna uwzględniać jego aktywność w konkursach przedmiotowych, olimpiadach oraz zawodach sportowych, zarówno w szkole, jak i poza nią;
- nagradzanie ucznia oceną za wiedzę wykraczającą poza program nauczania oraz umiejętności nabyte poza szkołą.

Uczeń z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą

- przy ocenianiu ucznia należy wziąć pod uwagę różnice w programie nauczania oraz możliwość wystąpienia luk w wiedzy, dlatego warto umożliwić uczniowi stopniowe przyswajanie materiału.
- stosować jasne i proste sformułowania poleceń;
- przeprowadzać odpytywanie ustne i pisemne z mniejszych partii materiału;
- zawsze upewniać się, czy uczeń rozumie polecenie;

- dawać uczniowi możliwość uzyskania ocen za dodatkowe zadania;
- podczas oceniania prac uczniów, którzy wcześniej uczyli się za granicą, nie uwzględniać błędów gramatycznych, ortograficznych ani trudności wynikających z ograniczonego zasobu słownictwa;
- ocena osiągnięć ucznia powinna brać pod uwagę nie tylko rezultaty, ale także wysiłek włożony w pracę, zaangażowanie i małe postępy.

Ocenianie ucznia z zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytowa ucznia i jego rodziny

- w codziennej pracy należy wspierać ucznia w jego wysiłkach oraz doceniać za różne formy aktywności, szczególnie za samodzielność i zaangażowanie związane z tematem lekcji.
- czynniki, które podlegają ocenie, to zaangażowanie i motywacja ucznia;
- w indywidualnych przypadkach warto naprowadzić ucznia na właściwą drogę myślenia, szczególnie u uczniów mających trudności z uogólnianiem i samodzielną pracą;
- w celu zmotywowania ucznia warto umożliwić zdobywanie ocen za dodatkowe zadania;
- należy doceniać każdy przejaw aktywności ucznia podczas zajęć;
- uwzględniając trudności dziecka, warto zlecać mniejszą liczbę zadań domowych, o prostszej formie, przy regularnym sprawdzaniu ich;
- z uwagi na trudną sytuację materialną ucznia, nie należy oceniać negatywnie za brak podręczników i ćwiczeń – warto udostępnić uczniowi kserokopie aktualnie omawianych treści;
- należy częściej przeprowadzać odpytywanie, ale z mniejszych partii materiału, jednocześnie określając uczniowi zakres, który będzie obejmować.